

BÖLÜM 10

Okul Öncesi Dönem Çocuğunda Normal Gelişim ve Zekâ

Aziz KARA¹

GİRİŞ

Okul öncesi dönemde ailelerin çocuklarını sağlıklı bir şekilde yetiştirmeleri, olası sorunlarda erken tanı ve tedavi şansını yakalamaları için öncelikle normal gelişim aşamalarını bilmeleri gereklidir. Çocuklardaki gelişim süreçleri fiziksel, ruhsal, psikososyal ve bilişsel gibi alanlara ayrılarak incelenebilir. Bu bölümde çocuklardaki bilişsel gelişim sürecinden bahsedilecektir.

Bir gelişim psikolojisi uzmanı olan Jean Piaget insanlardaki bilginin nasıl oluştuğunu, oluşum sürecinde hangi sıra ile gelişim kaydettiğini incelemek için birçok araştırma yapmıştır. Sonuç olarak insanlardaki gelişim dönemlerinin evrensel olduğu, bu süreçlerin başlangıç ve bitiş dönemlerinin farklılık gösterse de aynı sıra ile yaşanıldığı sonucuna ulaşmıştır.

Piaget'in kuramından bahsetmeden önce kısaca kuramın *şema, şemaların organizasyonu ve uyum sağlama*' temel kavramlarından bahsetmek faydalı olacaktır.

ŞEMA

Doğaya baktığımızda her şey kendi içerisinde bir denge halindedir. Canlılar doğa değiştiğinde kendi özelliklerini yeniden düzenleyerek ona uydurmaya çalışmaktadırlar. Bunun insan psikolojisindeki karşılığı ise şemalardır. Şemalar insanın

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD., aziz.kara@afsu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-0925-5723

KAYNAKLAR

1. American Psychiatric Association, & American Psychiatric Association. (2013). DSM 5. American Psychiatric Association, 70.
2. Beirne-Smith, M., & Patton, J. R. Kim., SH (2006). Mental retardation: An introduction to intellectual disability (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill.
3. Buitelaar, J. K., Van der Gaag, R., Klin, A., & Volkmar, F. (1999). Exploring the boundaries of pervasive developmental disorder not otherwise specified: Analyses of data from the DSM-IV autistic disorder field trial. *Journal of autism and developmental disorders*, 29(1), 33-43.
4. Cooper, S. A., Smiley, E., Morrison, J., Williamson, A., & Allan, L. (2007). Mental ill-health in adults with intellectual disabilities: prevalence and associated factors. *The British journal of psychiatry*, 190(1), 27-35.
5. Deb, S., Thomas, M., & Bright, C. (2001). Mental disorder in adults with intellectual disability. 1: Prevalence of functional psychiatric illness among a community-based population aged between 16 and 64 years. *Journal of Intellectual Disability Research*, 45(6), 495-505.
6. Dekker, M. C., & Koot, H. M. (2003). DSM-IV disorders in children with borderline to moderate intellectual disability. I: Prevalence and impact. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 42(8), 915-922.
7. Eripek, S. (2012). Zihin yetersizliğı olan bireyler ve eğitimleri. *Eğiten Kitap*.
8. Ginsburg, H. (1969). Piaget's Theory of Intellectual Development: An Introduction. Prentice-Hall.
9. Günçe, G. (1973). Çocukta zihin gelişimi: Piaget kuramına toplu bakış.
10. Harris, J. C. (2006). Intellectual disability: Understanding its development, causes, classification, evaluation, and treatment. Oxford University Press.
11. Mukaddes, N. M. (2015). Yaşam boyu dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ve eşlik eden durumlar. *Nobel Tıp*.
12. Munir, K. M. (2016). The co-occurrence of mental disorders in children and adolescents with intellectual disability/intellectual developmental disorder. *Current opinion in psychiatry*, 29(2), 95.
13. Nicolopoulou, A. (1993). Play, cognitive development, and the social world: Piaget, Vygotsky, and beyond. *Human development*, 36(1), 1-23.
14. Piaget, J. (1976). Piaget's theory. In *Piaget and his school* (pp. 11-23). Springer, Berlin, Heidelberg.
15. Schalock, R. L., Borthwick-Duffy, S. A., Bradley, V. J., Buntinx, W. H., Coulter, D. L., Craig, E. M., ... & Yeager, M. H. (2010). Intellectual disability: Definition, classification, and systems of supports. American Association on Intellectual and Developmental Disabilities. 444 North Capitol Street NW Suite 846, Washington, DC 20001.
16. Smith, P. K., Cowie, H., & Blades, M. (2003). *Understanding children's development*. Blackwell Publishing.
17. Taylor, R. L., Richards, S., & Brady, M. P. (2005). Mental retardation: Historical perspectives, current practices, and future directions. *Recording for the Blind & Dyslexic*.
18. Wadsworth, B. J. (1996). *Piaget's theory of cognitive and affective development: Foundations of constructivism*. Longman Publishing.